

Sygn. akt VI U 703/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	St. sekr. sądowy Katarzyna Herman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 września 2013 r. w S.

sprawy S. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o podjęcie wypłaty świadczenia, odsetki

na skutek odwołania S. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 22 marca 2013 roku znak:(...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że podejmuje wypłatę emerytury S. B. (1) za okres od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r. i przyznaje ubezpieczonej prawo do ustawowych odsetek od całej kwoty należnego w związku z tym wyrównania za okres od 22 lutego 2013r. do dnia wypłaty wyrównania;

II. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;

III. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie – w zakresie wynikającym z punktu I. niniejszego wyroku.

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił S. B. (1) prawa do uchylecia decyzji z 4 października 2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawiesiła prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że brak jest podstaw do podjęcia wypłaty świadczenia od 1 października 2011 r., bowiem przepis art. 103a ustawy emerytalnej utracił moc prawną dopiero od 22 listopada 2012 r., na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., którym uznano że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, dalej jako: ustawa emerytalna) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie

do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez uchylenie decyzji ZUS z 4 października 2011 r. w części w jakiej decyzja ta zawiesiła jej prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. i powołując się na wydanie przez Trybunał Konstytucyjny w dniu 13 listopada 2012r. wyroku. Skarżąca wywodziła, że decyzja ZUS z 4 października 2011 r. została oparta na normie prawnej uznanej za niezgodną z Konstytucją, toteż zachodzi podstawa do jej uchylenia. Wskazując na powyższe, wniosła o wypłatę świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012 r. wraz z odsetkami za opóźnienie w wypłacie zawieszonych świadczeń emerytalnych od każdej zaległej miesięcznej raty.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania ubezpieczonej w całości, z argumentacją jak w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy nie podzielił argumentacji ubezpieczonej, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma skutki retroaktywne.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. B. (1)urodziła się (...)roku.

Od 1 stycznia 2008 r. i nadal (także po dniu 1 października 2011 roku) jest nieprzerwanie zatrudniona na podstawie umowy o pracę w (...) S.A.

Niesporne, a nadto dowód: dokumentacja w aktach ZUS O/S. dot. ubezpieczonej.

W dniu 17 marca 2009 r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddziale w S. wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury.

Decyzją z 29 kwietnia 2009 roku organ rentowy przyznał jej prawo do „wcześniejszej” emerytury od 1 marca 2009 roku, tj. od miesiąca złożenia wniosku.

Jednocześnie zawieszono wypłatę świadczenia z powodu osiągnięcia przez ubezpieczoną przychodu przekraczającego 130% przeciętnego wynagrodzenia. Poinformowano ubezpieczoną, że wznowienie wypłaty nastąpi po przedłożeniu dokumentu stwierdzającego ustanie tej przyczyny.

Od dnia 1 marca 2010 r. organ rentowy z urzędu podjął wypłatę emerytury wobec ukończenia przez ubezpieczoną 60 roku życia.

Dowody:

- wniosek - k. 1-3, plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonej;
- decyzja z 29.04.2009 r. - k. 27-28 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonej;
- decyzja z 25.02.2010 r. - k. 29 plik I akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonej.

W dniu 8 kwietnia 2010 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie jej emerytury z ogólnego wieku emerytalnego.

Decyzją z 10 maja 2010 r. organ rentowy przyznał S. B. prawo do „zwykłej” emerytury od dnia 1 kwietnia 2010 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczoną, że emerytura wyliczona zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej (z ogólnego wieku emerytalnego) jest niższa od dotychczasowej emerytury (wcześniejszej) wobec powyższego będzie jej nadal wypłacana dotychczasowa emerytura.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek - k. 1-2 plik II akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonej;
- decyzja z 10.05.2010 r. - k. 16-17 plik II akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonej.

Decyzją z 4 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z urzędu wstrzymał ubezpieczonej dalszą wypłatę emerytury od 1 października 2011 r., z uwagi na kontynuację zatrudnienia przez ubezpieczoną. Organ rentowy wskazał, iż w celu podjęcia wypłaty emerytury, ubezpieczona winna przedłożyć świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Dowód: - decyzja z 4.10.2011 r., k. 56-57 plik II akt ZUS O/S. dot. ubezpieczonej.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012r., poz. 1285.

Niesporne.

Pismem z dnia 21 grudnia 2012 r. ubezpieczona wniosła o wznowienie wypłaty zawieszonych świadczeń od 1 października 2011 r. i wypłatę zaległych świadczeń wraz z odsetkami od 1 października 2011 r., powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Na mocy decyzji z 8 stycznia 2013 r. organ rentowy podjął wypłatę należnej ubezpieczonej emerytury od 22 października 2012 r., tj. od daty opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Jednocześnie uchylił decyzję z dnia 4 października 2011 r., jednak wyłącznie w części w jakiej dotyczyła ona zawieszenia emerytury od 22 listopada 2012 r.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek - k. 65 plik II akt rentowych ZUS O/S. dot. ubezpieczonej;
- decyzja z 8.01.2013 r. - k. 68-69 plik II akt rentowych ZUS O/S. dot. ubezpieczonej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się co do zasady trafne.

W niniejszym postępowaniu S. B. domagała się wznowienia wypłaty należnego jej świadczenia emerytalnego i wypłaty wyrównania wraz z odsetkami za okres od 1 października 2011 r. Zakwestionowała przy tym prawidłowość zawieszenia przez organ rentowy - w decyzji z dnia 4 października 2011 r. - wypłaty należnej jej emerytury na podstawie przepisu art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż do jej sytuacji znajduje zastosowanie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. Organ rentowy stał natomiast na stanowisku, że wznowienie wypłaty świadczenia jest możliwe wyłącznie od dnia 22 listopada 2011 r., tj. od ogłoszenia przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, bowiem przedmiotowy wyrok nie ma w jego ocenie skutków retroaktywnych. Stanowisko organu rentowego nie znajduje jednak oparcia w prawie.

Sąd zwrócił bowiem uwagę, że badając zgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych, Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu właśnie z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, wskazując iż oba te przepisy nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał doprecyzował przy tym, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Mając na uwadze stanowisko organu rentowego prezentowane w niniejszej sprawie, trzeba wskazać, iż w świetle brzmienia art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza więc, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma jednak – wbrew temu, co twierdził pełnomocnik organu rentowego w odpowiedzi na odwołanie – skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r., sygn. akt V CO 43/08 oraz wyrok tego sądu z dnia 21 listopada 2006 r., sygn. akt II PK 42/06).

Zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowił, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tj. ustawy emerytalnej) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 omawianej ustawy dodał zaś do ustawy emerytalnej - po art. 103 - art. 103a w brzmieniu: „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.”

Omawiany przepis został uchwalony w dniu 16 grudnia 2010 r.; w świetle wyroku Trybunału Konstytucyjnego trzeba więc uznać, że już od tej daty powinien on zostać wyrugowany z porządku prawnego z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji. Nie można jednak zapominać – co wyraźnie wynika z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego – że owo wyrugowanie może nastąpić tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W stosunku do tych ubezpieczonych (do których zalicza się także i S. B., która ma przyznane prawo do emerytury od 1 marca 2009 r. (wcześniejsza emerytura, i od 1 kwietnia 2010 r. prawo do emerytury z ogólnego wieku emerytalnego) należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim do ustawy emerytalnej został dodany art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał zaś wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony bowiem został z dniem 8 stycznia 2009r. art. 103 ust. 2a cyt. ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5b ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...).

W tej sytuacji ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. Obecnie - w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego – trzeba więc uznać, iż to prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Skoro zaś art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) wskazywał, że przepis art. 103a ustawy emerytalnej znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie dopiero poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury. Obecnie jednak, wobec uznania skutków tego przepisu za niebyłe, koniecznym było uznanie iż od tej właśnie daty wypłata emerytury dla ubezpieczonej powinna zostać podjęta, bowiem odpadła podstawa prawna jej wcześniejszego wstrzymania.

Zasadny, chociaż częściowo okazał się również wniosek ubezpieczonej o wypłatę odsetek od całej kwoty należnego wyrównania. Sąd przyjął przy tym, że odsetki należą się ubezpieczonej wyłącznie za okres od 22 lutego 2013 r. do dnia wypłaty wyrównania, a nie od dnia 1 października 2011 r., jak żądała ubezpieczona.

Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm., powoływanej dalej jako: "ustawa systemowa"), zgodnie z którym jeżeli ZUS - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności.

W myśl natomiast mającego w tym zakresie charakter przepisu szczególnego art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, iż w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a). Z treści ust. 2 cytowanego przepisu wynika, że jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość, organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ust. 1. W ust. 4 przepisu zaznaczono natomiast, że przy dokonywaniu wypłaty wynikającej z decyzji ponownie ustalającej prawo do świadczenia lub jego wysokość, ust. 1-3 stosuje się odpowiednio, z zastrzeżeniem ust. 5, w którym wskazano, że wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Z wszystkich przytoczonych wyżej przepisów można więc wyprowadzić wniosek, że konsekwencje dla organu rentowego w zakresie obowiązku zapłaty odsetek są takie, że odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych od kwoty świadczenia, gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania lub gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, nalicza się od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą żądanie wniosku. Przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek jest opóźnienie tego organu w prawidłowym ustaleniu prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego lub wypłaty tego świadczenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie: "nie ustalił prawa do świadczenia" oznacza zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 501), a zatem w tym ostatnim wypadku chodzi o sytuacje, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego. Nie ulega wątpliwości, że przewidziane w art. 85 ust. 1 zdanie drugie ustawy systemowej

wyłączenie obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek nie jest zależne od wykazania, że organ rentowy nie ponosi winy w powstaniu opóźnienia. Zawarte w tym przepisie określenie: "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jest bardziej zbliżone znaczeniowo do używanego w przepisach prawa określenia: "przyczyn niezależnych od organu", co oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od ZUS (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 147).

Podejmując próbę klasyfikacji błędów organu rentowego, można je podzielić na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa jest popełniany wówczas, gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, ponieważ błędnie dokonuje interpretacji obowiązujących regulacji w przedmiotowym stanie faktycznym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem oznacza, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ten organ ponosi odpowiedzialność, choćby nie można mu było zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 308, czy wyrok z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 326). Jeżeli zatem organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, to ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek. Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych jako przesłanki uzasadniającej odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, że przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych Sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi za to opóźnienie odpowiedzialności, konieczne jest wykazanie, że w przepisany termin ZUS nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność.

Odnosząc treść powołanych wyżej przepisów do stanu faktycznego niniejszej sprawy Sąd orzekający stwierdził, iż brak jest podstaw do uznania, aby wydając w dniu 4 października 2011 r. decyzję, na mocy której wstrzymał ubezpieczonej dalszą wypłatę emerytury z uwagi na kontynuację zatrudnienia, organ rentowy dokonał nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa. ZUS przedmiotową decyzję wydał bowiem na podstawie obowiązujących w tym czasie przepisów, tj. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który to przepis upoważniał go do zawieszenia wypłaty emerytury w związku z kontynuowaniem przez ubezpieczonego zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, u którego była zatrudniona bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do tego świadczenia.

Niezgodność z Konstytucją przepisu art. 103a ustawy emerytalnej w odniesieniu do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. - bez konieczności rozwiązania stosunku pracy (do których zalicza się także i ubezpieczona) została stwierdzona przez Trybunał Konstytucyjny dopiero w listopadzie 2012 r., a zatem dopiero po opublikowaniu tegoż wyroku można było stwierdzić, iż decyzja z dnia 4 listopada 2011 r. w części w jakiej zawiesiła ubezpieczonej prawa do świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 r. jest niezgodna z prawem. Tym samym uznać należało, że ostatnią okolicznością umożliwiającą organowi rentowemu wydanie decyzji zgodnej z wnioskiem ubezpieczonej w rozumieniu art. 118 ustawy emerytalnej w analizowanym przypadku było opublikowanie w dniu 22 listopada 2012 r. przedmiotowego wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Przed tą datą organ rentowy nie pozostawał w opóźnieniu w wypłacie świadczeń, gdyż do czasu publikacji przedmiotowego wyroku

mógł pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu, że wypłata należnej ubezpieczonej emerytury powinna być zawieszona.

Jednocześnie wymaga podkreślenia, że choć ostatnią okolicznością umożliwiającą organowi rentowemu wydanie decyzji zgodnej z wnioskiem ubezpieczonej w rozumieniu art. 118 ustawy emerytalnej było opublikowanie w dniu 22 listopada 2012 r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, to jednak okoliczność ta sama w sobie nie jest równoznaczna z nabyciem przez S. B. z urzędu prawa do odsetek od dnia publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Generalną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest bowiem, że świadczenia te przyznaje i wypłaca się na wniosek osoby zainteresowanej, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń (spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie (art. 129 ustawy emerytalnej). Dopiero więc złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego przyznania i wypłaty.

Jak już zostało wyżej wskazane, prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych przysługuje w sytuacji jeśli organ rentowy nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych. Pomijając sytuacje wyjątkowe, termin do wydania decyzji w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy nie powinien przekroczyć okresu dwóch miesięcy. Niewydanie decyzji w ciągu 60 dni od rozpoczęcia postępowania należy uznać za przewlekłość w działaniu organu. Wniosek taki można wysnuć z następujących regulacji: art. 35 § 3 k.p.a. (przewiduje dwumiesięczny termin na załatwienie sprawy szczególnie skomplikowanej), art. 83 ust. 3 ustawy o s.u.s. (wskazuje na możliwość złożenia odwołania do sądu w razie niewydania decyzji w terminie 2 miesięcy), art. 477⁹ § 4 k.p.c. (zezwala na wniesienie odwołania w każdym czasie, jeśli organ rentowy nie wydał decyzji w terminie dwóch miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia roszczenia w sposób przepisany).

Ubezpieczona wniosła o podjęcie wypłaty emerytury poczynając od 1 października 2011 r. i wypłatę wyrównania wraz z odsetkami złożyła w dniu 21 grudnia 2012 r. Tym samym należało, że organ rentowy pozostawał w zwłoce w wydaniu stosownej decyzji od dnia następnego po dniu 21 lutego 2013 r. (w tym dniu upłynął dwumiesięczny termin na wydanie decyzji).

Kierując się więc tymi wszystkimi względami, uwzględniając odwołanie ubezpieczonej Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że podjął wypłatę emerytury ubezpieczonej od 1 października 2011 r. i przyznał ubezpieczonej prawo do ustawowych odsetek od całej kwoty należnego w związku z tym wyrównania za okres od 22 lutego 2013 r. do dnia wypłaty wyrównania (punkt I sentencji).

W punkcie II wyroku Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonej w części dotyczącej żądania przyznania jej prawa do odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie zawieszonych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 r. do 21 lutego 2013 r. Jak już wyżej wyjaśniono, Sąd miał bowiem na uwadze, że wniosek o podjęcie wypłaty świadczenia ubezpieczona złożyła w organie rentowym 21 grudnia 2012 r., a zatem od tej daty organ rentowy miał maksymalnie 2 miesiące na rozpoznanie wniosku poprzez wydanie decyzji.

Na marginesie należy w tym miejscu wskazać, że Sądowi wiadomym jest, że trwają aktualnie prace legislacyjne zmierzające do ustalenia jednoznacznych zasad wypłaty ubezpieczonym, znajdujących się w takiej sytuacji jak S. B., zaległych świadczeń wraz z odsetkami. Jako jednak, że na dzień zamknięcia rozprawy stosowne przepisy nie zostały jeszcze uchwalone, a co za tym idzie, nie weszły w życie, brak było podstaw do wydania innego rozstrzygnięcia niż to, które zapadło w sprawie.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w analizowanym postępowaniu Sąd uznał również, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za wydanie decyzji odmawiającej wznowienia wypłaty świadczenia począwszy od dnia 1 października 2011 r., mimo spełnienia przez ubezpieczoną w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. warunków do wypłaty wyrównania.

W myśl przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2009 roku, „w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego”.

W niniejszej sprawie, w której ubezpieczona domagała się od organu rentowego wznowienia wypłaty świadczenia emerytalnego począwszy od 1 października 2011 r. w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., a organ rentowy twierdził, że możliwe jest wyłącznie wznowienie wypłaty świadczenia od 22 listopada 2012r., gdyż wyrok ten nie ma charakteru retroaktywnego, możliwe było przyjęcie przez Sąd, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za „niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji”. Organ rentowy błędnie bowiem ocenił skutki wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku o określonej treści, uznając że nie wywołuje on skutków retroaktywnych.

Tym samym koniecznym stało się stwierdzenie, że organ rentowy wydał błędną decyzję, odmawiającą podjęcia wypłaty świadczenia od 1 października 2011 r. w sytuacji, gdy możliwe było wydanie decyzji zgodnej z prawem, gdyby tylko organ rentowy prawidłowo ustalił konsekwencje uznania przez Trybunał Konstytucyjny skutków przepisu art. 103a ustawy emerytalnej za niebyłe w stosunku do osób które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. (a zatem również w stosunku do ubezpieczonej). Powyższe oznacza, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

W tej sytuacji, z uwagi na treść przepisu art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, koniecznym stało się orzeczenie jak w punkcie III sentencji wyroku.